

De Wet open overheid

*16 januari 2025
in gesprek met*

TIP: Nodig VNG ambassadeurs Woo uit voor een gesprek met het College van B&W en/of gemeenteraad.

Ambassadeurs voor open en transparante overheid

 Nieuws

Gerelateerde onderwerpen

Informatiesamenleving, Recht,
Archiveren, Wet open overheid (voorheen
Wet openbaarheid van bestuur)

vrijdag 10 februari 2023

Peter de Baat (oud-burgemeester Montferland) en Bert Bouwmeester (oud-burgemeester Coevorden) zijn benoemd tot ambassadeurs Wet open overheid (Woo). Zij gaan gemeenten actief benaderen om een toelichting te geven op de betekenis van deze wet voor de gemeenteraad, het college en de gemeentelijke organisatie.

Advies en ondersteuning

De ambassadeurs adviseren over de aanpak om te komen tot implementatie van de Woo en halen signalen uit de praktijk op. Daarnaast ondersteunen ze bij het voeren van het goede gesprek in de organisatie en met de raad over een open en transparante overheid. Hun inzet is onderdeel van het project [Grip op informatie](#).

Meer informatie

Hoofdpijnen Wet open overheid

- per 1 mei 2022 een wettelijke kerntaak

Artikel 1.1. Woo

Recht op toegang

Eenieder heeft recht op toegang tot publieke informatie zonder daartoe een belang te hoeven stellen, behoudens bij deze wet gestelde beperkingen.

Actief openbaar, tenzij ...

- én een verplichting voor 11 categorieën

Passief openbaar

- verkorte termijn t.o.v. de Wob

Informatiehuishouding op orde

- zorgplicht
- à la Archiefwet

Wat doen Ambassadeurs Wet open overheid?

Tweeledig doel:

- vergroten van het bewustzijn bij raden, colleges en (top)management van het belang van een transparante overheid.
- versnellen van implementatie van de Woo bij gemeenten.

Aanpak:

- Communicatie, communicatie, communicatie!
- Dialoog met raadsleden, bestuurders en (top)managers in 342 gemeenten.
- Aandacht voor bewustzijn, kennis, handelingsperspectieven, methoden, ervaringen, dilemma's, reflectie.
- Vanuit VNG bij dragen aan oplossingen.

Grip op Informatie

Meerjarenplan om de
Wet open overheid (Woo)
bij gemeenten te
implementeren

iBestuur

Digitalisering en Democratie Overheid in Transitie Markt en Overheid Data en AI Digitale

Digitalisering en democratie | Blog

Worstelen met Woo-verzoeken: wetgever aan zet

Grenzen stellen

Daarnaast is ingrijpen door de wetgever wenselijk. Bijvoorbeeld door beter te borgen dat (top)ambtelijk advies en politiek-bestuurlijke consultatie in voorfasen en aan de hand van interne concepten vertrouwelijk kunnen blijven. Daarnaast zou enorm helpen, wanneer de wetgever grenzen zou stellen aan excessieve praktijken bij Woo-verzoeken. Bijvoorbeeld door regels betreffende het aantal op te vragen documenten, het effectief tegengaan van misbruik en het in rekening brengen van een (drempel)bedrag per (omvangrijk)verzoek mogelijk te maken.

Kortom, om de Woo werkbaar te maken is er werk aan de winkel door de wetgever!

Over Peter de Baat

Bestuurlijk Ambassadeur Wet open overheid bij de VNG, voormalig (deel-)raadslid, statenlid, wethouder en burgemeester.

[Lees meer van Peter de Baat »](#)

Open overheid als vorm van transitie

What's Wrong With Open Government? - Yes Minister

“Als ik het aan mijn ouders vraag, hebben ze het helemaal niet zo in hun systeem zitten dat de overheid transparant is. Het zit niet van oudsher zo in het DNA van de burger dat de overheid open is.”

“De essentie van Open Overheid is dat de overheid afleert zichzelf als het middelpunt te zien”.

<https://youtu.be/8qSbB0ofJ4g>

Stelling 1

“Een open overheid is nodig in deze tijd van polarisatie”.

Transparantie als publieke waarde

Beeld: ©Staatscommissie rechtsstaat

“Het hogere doel van een open overheid is dat inwoners moeten kunnen vertrouwen op de overheid.

En daarin gesterkt worden door de informatie die de overheid beschikbaar stelt.”

Nieuwe ambtseed benadrukt transparantie

Van: “Ik zweer/beloof dat ik plichtsgetrouw en nauwgezet de mij opgedragen taken zal vervullen en zaken die mij uit hoofde van mijn functie vertrouwelijk ter kennis komen of waarvan ik het vertrouwelijke karakter moet inzien, geheim zal houden voor anderen dan die personen aan wie ik ambtshalve tot mededeling verplicht ben;”

Naar: “Ik werk in het algemeen belang voor onze samenleving en zet mij daar volledig voor in. Ik werk integer en behandel iedereen rechtvaardig, gelijkwaardig en met respect. Ik ga zorgvuldig om met informatie. **Ik draag bij aan een open overheid** en weet ook dat ik vertrouwelijke informatie geheim moet houden.

Wethouder stapt op vanwege doofpotaffaire

Mike Muller

Hollands Kroon ■ De provincie Noord-Holland heeft een pikante politieke passage onder de pet proberen te houden in een Woorverzoek. Daaruit blijkt dat GL-wethouder Lilian Peters van de gemeente Hollands Kroon het plan om 2,5 miljoen zonnepanelen op het IJsselmeer te plaatsen toch wil doordrukken, tegen de uitdrukkelijke wens van haar eigen gemeenteraad in. Peters is donderdagavond per direct opgestapt als gevolg van de affaire.

Deze krant wist eerder deze week al te melden dat er bij diverse ministeries, boeren, vissers en bewoners zorgen leven over het 'prestigeproject' Buitendijks, dat momenteel 'verkend' wordt. Het plan is om met miljoenen panelen tot 2 terawatt energie op te wekken in onze nationale regenwateropvang op het IJsselmeer.

Tekst weggelakt

In een bundel documenten die de provincie heeft verstrekt is een pikante passage 'gelakt', maar even verderop is exact diezelfde tekst wel geopenbaard. Daardoor is inzicht-

lijk geworden dat GL-wethouder Lilian Peters (Klimaat) volgens de provincie de wens van de eigen raad wilde negeren. Een ruime meerderheid van de gemeenteraad van Hollands Kroon heeft eerder aangegeven dat zij geen miljoenen zonnepanelen op drijvende eilanden voor hun kust willen hebben en nam daarover een besluit.

In stukken die zijn opgesteld voor provinciebestuurder Rosan Kocken – eveneens GL'er en belast met Klimaat – stond echter: „Daarnaast is wethouder Peters op zoek naar mogelijkheden om uitvoering van Wieringerhoek toch van de grond te krijgen door een 'slimme' interpretatie van de raadsmotie. De precieze constructie van dit idee is ons nog niet duidelijk. Het moet voortborduren op het eerdere besluit van de raad in te zetten op het realiseren van het Plan Buitendijk/Groen Leven.”

GL-wethouder Peters was eerder gevraagd om een reactie op de provinciedocumenten. Zij liet toen weten: „Het is geen verslag van een gesprek tussen mij en de gedeputeerde. Ik herken me niet in wat gesteld wordt in deze annotatie. De motie is aangenomen en ik heb altijd gehan-

deld om deze uit te voeren.”

Enkele uren nadat berichtgeving van De Telegraaf heeft zij besloten haar taken 'met pijn in mijn hart' per direct neer te leggen, zo vertelde ze aan het begin van een raadsvergadering op donderdagavond. Ze noemt het een 'moeilijk besluit'. „Maar ik realiseer mij dat deze situatie afstraalt op de coalitie en dat ik daardoor niet in staat ben mijn werk te doen zoals ik dat wil.” GL heeft daarop ook gelijk besloten uit de lokale coalitie te stappen.

'Geschrokken'

De situatie leidde eerder op de dag al tot ontsteltenis in de gemeenteraad van Hollands Kroon waar de grootste coalitiepartij OHK, die samen met GL in het college zat, aangaf 'geschrokken' te zijn. De partij stelde de vertrouwensvraag.

„De intentie die in het memo is omschreven staat haaks op hetgeen waartoe de motie heeft opgeroepen. Dat maakte dat het vertrouwen in de wethouder in het uitdragen van het standpunt dat door de raad van Hollands Kroon is ingenomen een flinke deuk heeft opgelopen”, aldus fractievoorzitter Alexander Bügel. GL-provinciebestuurder Rosan

Lilian Peters FOTO: HOLLANDS KROON

Doordrukken 2,5 miljoen zonnepanelen op IJsselmeer moest onder de pet blijven

Harry Rotgans kan wat Gemeentebelangen betreft een motie van wantrouwen verwachten. © Foto Cees Hartman

PURMEREND De uitlatingen die wethouder Harry Rotgans heeft gedaan over het verwijderen van berichten om te voorkomen dat die door een beroep op de Wet open overheid openbaar gemaakt zouden worden, hebben hem de kop gekost. De voltallige gemeenteraad wilde Rotgans daarover aan de tand voelen tijdens een extra raadsvergadering. Maar hij wacht dat niet af en heeft per direct zijn ontslag ingediend.

Wethouder Rotgans deed zijn uitspraken tijdens een e-mailwisseling met een hoge ambtenaar van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Daarin werd gesproken over de mogelijkheid om tot 1500 Oekraïense vluchtelingen op te vangen in tijdelijke woningen in de Purmer-Zuid Zuid. Een dossier dat met de nodige geheimhouding gepaard ging, en dat eind vorig jaar na het uitlekken van de locatie leidde tot enorm veel tumult, zowel onder omwonenden als bij politieke partijen.

Dat plan leed uiteindelijk schipbreuk, volgens de ambtenaar omdat de gemeente Purmerend zijn hand overspeelde. Met de bouw van het 'Oekraïenedorp' zou een investering van 85 miljoen euro zijn gemoeid, wat door het Rijk betaald zou moeten worden. Dat was totaal onrealistisch, aldus de betreffende ambtenaar.

App-wisseling verwijderen

Rotgans deed vervolgens een beroep op de ambtenaar om de

Kocken erkende eerder op de donderdag ook dat op het provinciehuis in Haarlem er een 'fout' is gemaakt. „Deze passages hadden niet weggelakt moeten worden.” De pikante politieke passage is volgens haar 'een interpretatie van de betrokken ambtenaar'. Het besluitvormingsproces gaat – ondanks het gebrek aan draagvlak in de gemeente waar het voor de deur komt – wat betreft de provinciebestuurder ook door. „Het college van Gedeputeerde Staten ziet voornamelijk geen aanleiding om het proces stop te zetten en wacht nader onderzoek af.” Of de kwestie daar ook nog een staartje krijgt, is onduidelijk.

TIP: Sluit ambtelijk aan bij sessies van het programma Grip op informatie.

<https://vng.nl/projecten/grip-op-informatie>

Home / Gemeentelijk uitvoering / Grip op Informatie

- **Op orde** brengen informatiehuishouding
- **Openbaar** maken van overheidsinformatie
- **Duurzaam toegankelijk** houden van overheidsinformatie

Grip op Informatie

 Project

Het project Grip op Informatie helpt gemeenten om kansen te benutten die de informatiesamenleving met zich meebrengt. Een stevige grip op informatie biedt kansen op het gebied van transparantie, efficiency, innovatie en dienstverlening. Maar ook op het gebied van datagedreven werken en in de contacten met inwoners

Gerelateerde thema's

> Informatiesamenleving

TIP: Weet wat een openbare bron over je gemeente zegt.

Oude IJsselstreek

Inleiding

▼ 1. Actieve openbaarmaking en op verzoek openbaren

1.1 Woo contactpersoon

1.2 Verantwoordelijkheid

1.3 Projectplan

1.4 Woo verzoeken

1.5 Categorieën

▼ 2. Informatiehuishouding

2.1 E-depotvoorziening

2.2 Selectielijst

2.3 E-mailarchivering

2.4 Tekstberichten

2.5 Informatiebeheerplan

2.6 Kwaliteitssysteem

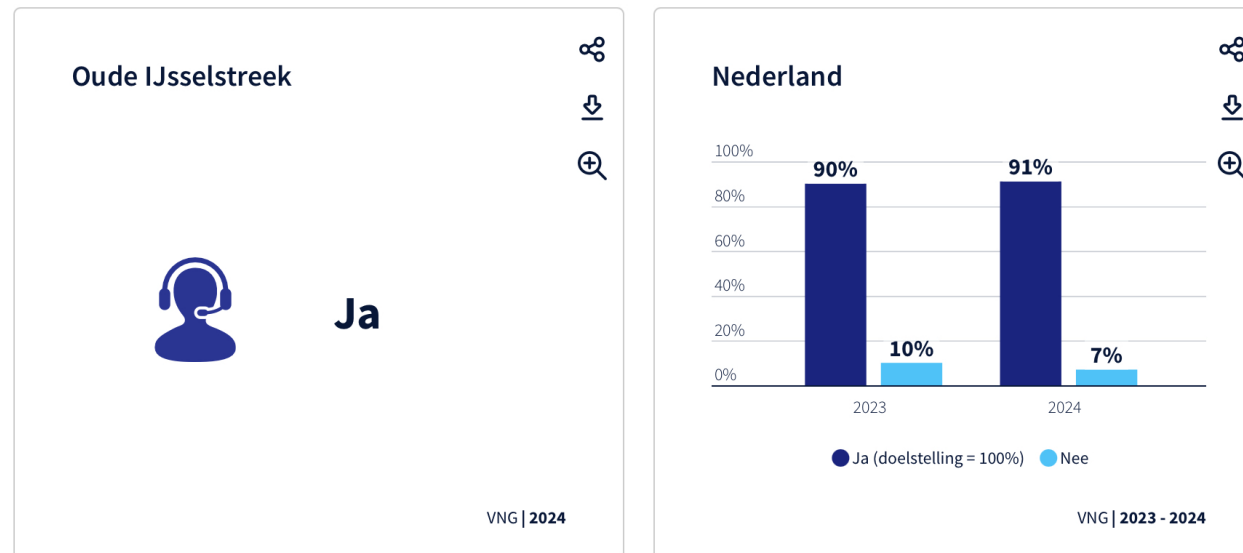
2.7 Metagegevens

2.8 Vernietiging

1.1 Woo contactpersoon

Om inwoners, bedrijven en onderzoekers te helpen bij het vinden van de documenten uit de categorieën van de Woo moet iedere gemeente een Woo contactpersoon hebben. Deze contactpersoon, of groep, kan ook helpen bij een Woo verzoek (zie 1.4) of met naar meer informatie buiten de categorieën om. Het hebben van een Woo contactpersoon is per 1 mei 2022 al verplicht.

Heeft uw organisatie een Woo contactpersoon?

De gemeente Oude IJsselstreek heeft een Woo contactpersoon. In artikel 4.7 van de Woo staat dat elk bestuursorgaan een contactpersoon aangesteld moet hebben. Dit geldt sinds de ingangsdatum van de wet, 1 mei 2022.

Welke kant gaat mijn gemeente op ?

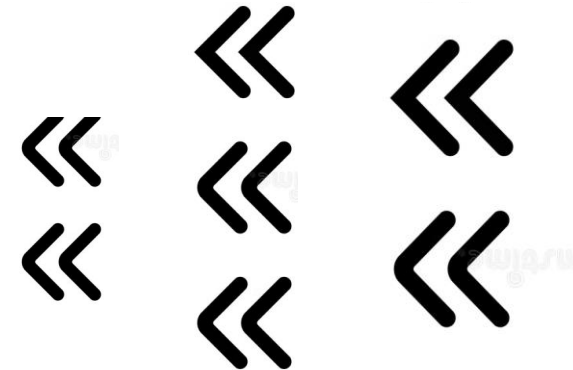

ONDERSTROOM

- eerdere ervaringen / oude verhalen
- vertrouwen / wantrouwen
- werkdruk / burn-out
- emoties / frustraties
-

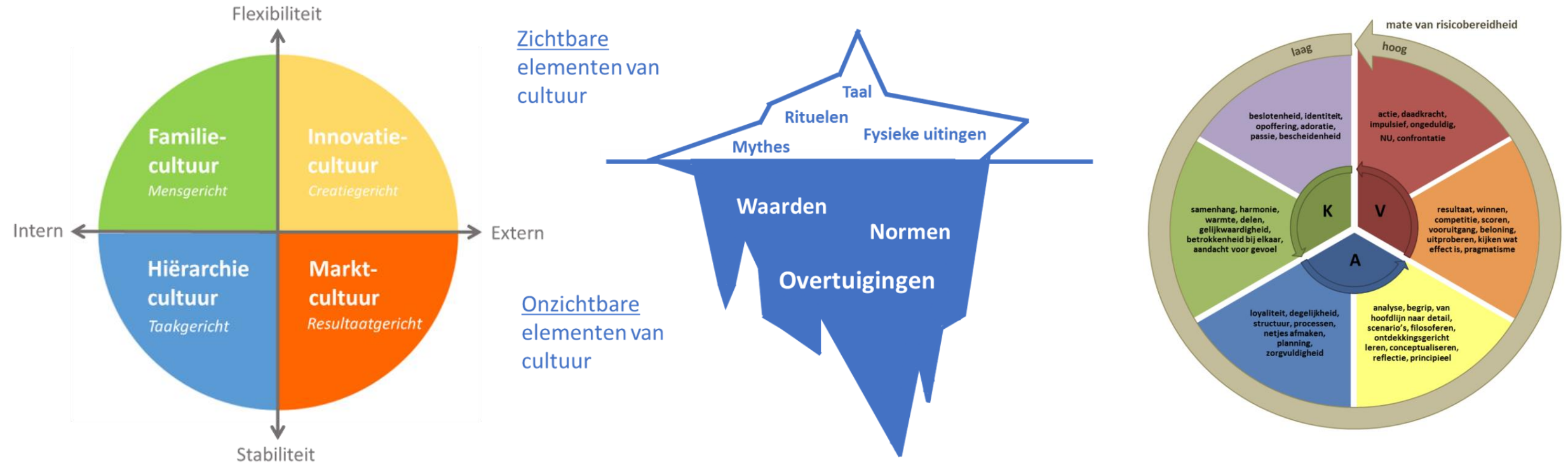
BOVENSTROOM

- woo-processen
- informatiebeheer
- management- en pop-gesprekken
- visie informatiesamenleving
- ...

Hoe past openheid bij 'onze' cultuur?

- Hoe gaan we om met macht en autoriteit?
- Hoe gaan we om met onzekerheid, onvoorspelbaarheid en verandering?
- Hoe gaan we om met dienstverlening, participatie en transparantie?

PROFIELSCHETS

**De beste burgemeester
voor de gemeente
Oude IJsselstreek**

Bestuurscultuur

In Oude IJsselstreek houden we de lijntjes graag kort. Deuren staan voor elkaar open, of het nu gaat om de burgemeester, raad, college, griffie of organisatie. Regels zien we niet als een doel op zich, maar als een middel om een doel te bereiken. Het werken vanuit de bedoeling staat voorop.

Binnen raad en college gunnen we elkaar wat, besluitvorming vindt zelden plaats langs de lijnen oppositie/coalitie. Vertrouwelijke informatie wordt, op basis van vertrouwen, ruimhartig en pragmatisch met de raad gedeeld. Wij koesteren het onderlinge vertrouwen tussen de raad en zijn fracties, college, griffie en organisatie, en beseffen dat wij hier dagelijks aan moeten werken.

Stelling 2

“Van teveel openheid wankel je allicht”.

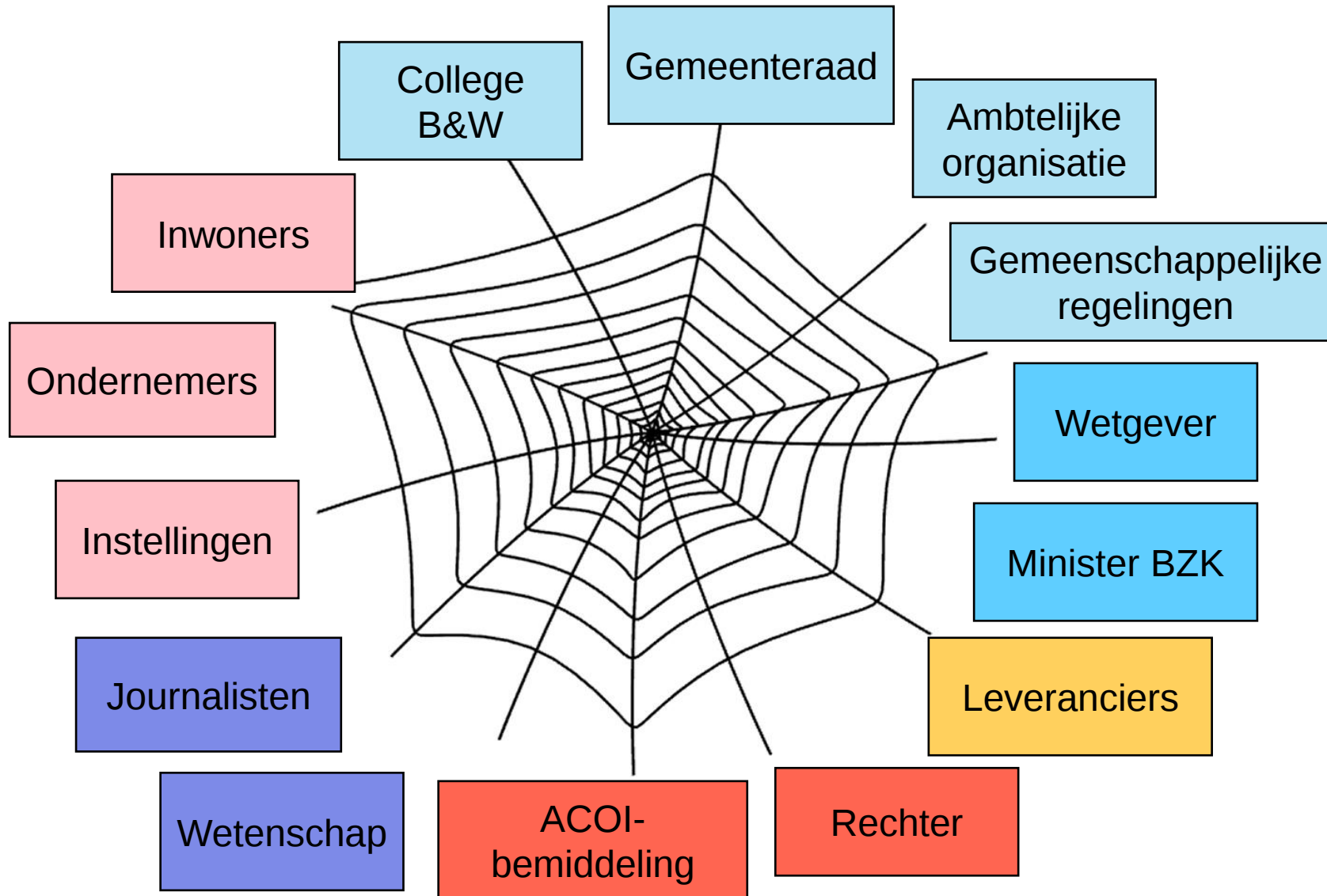

Woo en gemeentewet.

- Gemeentewet regelt informatieverstrekking aan de raad.
- Woo regelt openbaarmaking van documenten aan ieder.
- Geheime informatie / geheime documenten.
- Vertrouwelijke informatie / niet openbare documenten.
- Openbare informatie / openbare documenten.

Krachten en verwachtingen inzake de Woo.

TIP:
Vraag als AB/DB-lid van een GR hoe de Woo daar wordt geïmplementeerd.

Zorgplicht burgemeester

Kwaliteit

- Betrekkelijkheid
- Deskundigheid
- Menselijke maat
- **Transparantie**
- Zorgvuldigheid

‘Een burgemeester ziet toe dat het gemeentebestuur open is over besluiten en hoe beleid tot stand komt’.

‘Een burgemeester is open over hoe hij zijn ambt vervult’

Waarden van het Nederlands burgemeestersambt

Nederlands Genootschap
van Burgemeesters

- voorzitter gemeenteraad
- voorzitter college van B&W
- hoeder van maatschappelijke veiligheid en openbare orde
- burgervader/moeder
- procesbewaker
- ambassadeur
- bestuurder in algemene dienst

Bestuursorgaan of niet?

Document ... of niet?

- ***Gemeenteraad*** incl. presidium, commissies en informatiebijeenkomsten
- Raadslid, fractie of andere samenwerking
- Raadslid in benoemde functie
- Griffier
- ***College van burgemeester en wethouders***
- Wethouder
- Gemeentesecretaris/directieteam
- Ambtenaren
- ***Burgemeester***

Gemeenteraad en de Woo.

- Kaderstellend:
 - Wat voor gemeente willen we zijn in de informatiesamenleving?
 - Heeft onze gemeente een visie of beleid over de relatie tussen gemeente en inwoners en de rol van de Woo daarbij?
 - Beschikt de gemeente over voldoende middelen (budget) om met de Woo aan de slag te gaan?
- Controlerend:
 - Welke voornemens of activiteiten van het college zijn er ten aanzien van implementatie van de Woo?
- Volksvertegenwoordigend:
 - Welke ervaringen hebben inwoners, ondernemers of journalisten met de Wob/Woo in onze gemeente?

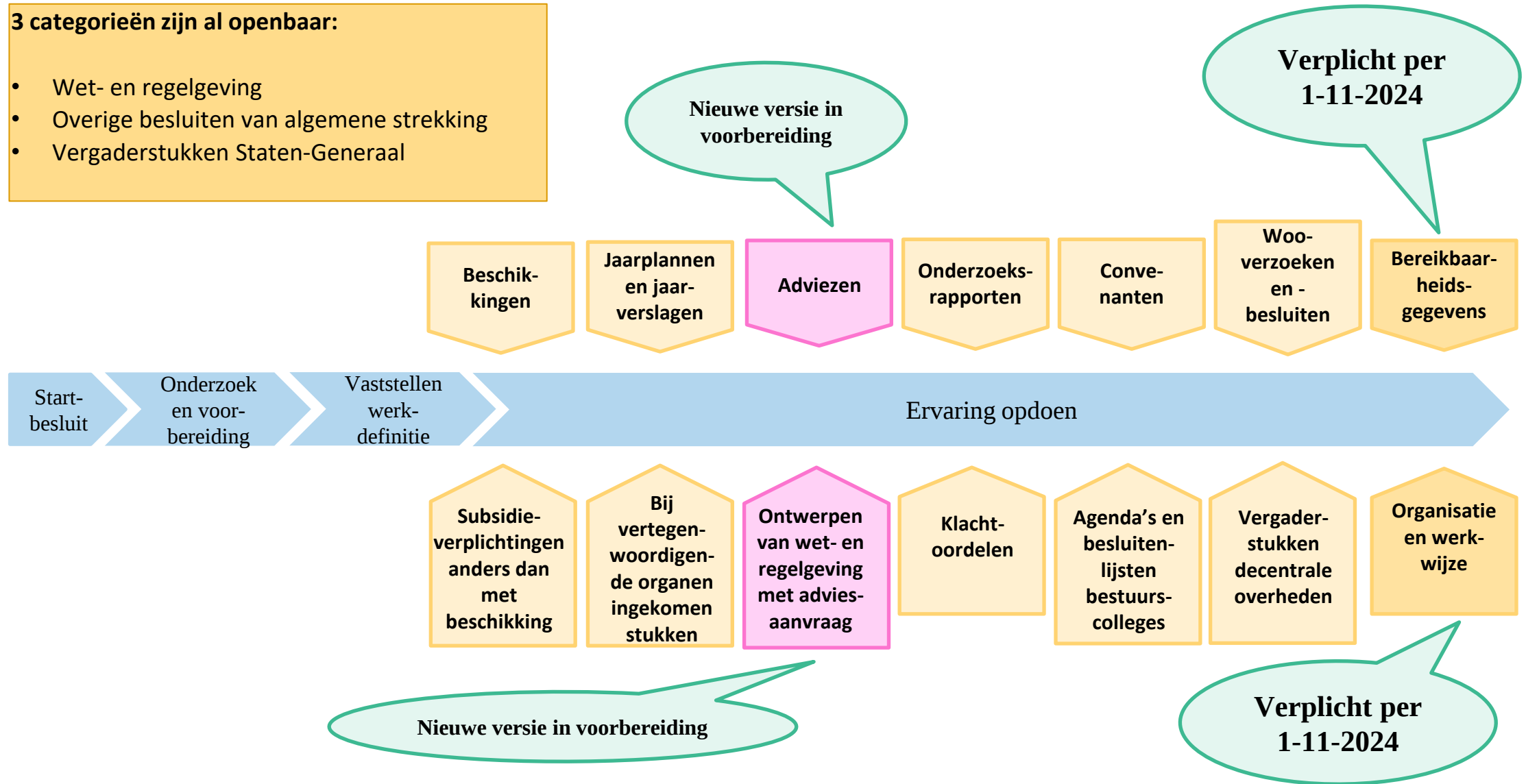

Verplichte openbaarmaking

uiterlijk binnen twee weken, tenzij ...

3 categorieën zijn al openbaar:

- Wet- en regelgeving
- Overige besluiten van algemene strekking
- Vergaderstukken Staten-Generaal

TIP: Zie openheid als verbindend thema

- Actieve openbaarmaking: lokale accenten in gemeente?

- *Wat zijn in onze gemeente belangrijke maatschappelijke thema's?*
- *Wat is onze gemeentelijke visie op openheid?*
- *Wat merken onze inwoners daarvan?*
- *In hoeverre is openheid zichtbaar in onze manier van werken?*
- *Hoe komt openheid tot uitdrukking in onze dienstverlening?*
- *Hoe werkt openheid door in ons participatiebeleid?*

Hoe beleidsintimiteit vormgeven?

Hoe om te gaan met al dan niet openbaar zijn van:

- Concepten (en persoonlijke beleidsopvattingen van ambtenaren)?
- Communicatie tussen leden van het college (en de eenheid van collegebeleid)?
- Parlementair proces gemeenteraad (en de mogelijkheden voor politiek-bestuurlijke afstemming)?

Een voorbeeld van goed motiveren en het afwegen van het belang van openbaarmaking versus het belang van goed functioneren van bestuursorganen.

Onderlinge contacten tussen bewindspersonen

Het eerste document ziet op een berichtenwisseling tussen de Minister-President, zijn politiek assistent, de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en een medewerker van mijn ministerie. Deze berichten bevatten de opvattingen die twee bewindspersonen in vertrouwen hebben uitgewisseld over de betreffende motie. Het is een noodzakelijk gegeven binnen het Nederlandse staatsbestel dat bewindspersonen vrij en onbelemmerd in vertrouwen met elkaar van gedachten kunnen wisselen, voordat zij gezamenlijk tot een beslissing komen. Dit komt tot uiting in de eenheid van kabinetsbeleid. Indien ik het eerste document openbaar maak, leidt dit ertoe dat de Staat minder goed zal kunnen functioneren. Dit belang weeg ik zwaarder dan het belang van openbaarheid. Derhalve maak ik dit document in zijn geheel niet openbaar.

Stelling 3

“Burgers hebben meer vertrouwen in een open overheid die matig presteert, dan in een gesloten overheid die excellent presteert.”

Bemiddeling en advies ACOI.

Aanleiding: klacht van journalist over de wijze waarop gemeente publieke informatie openbaar maakt

1. Kan zowel passieve als actieve openbaarmaking betreffen
2. Bemiddeling (medewerking verplicht; schort bezwaar op; *kan na afloop van bezwaar*)
3. Advies aan gemeente (medewerking verplicht)
4. *Handvaten aan de rechter (niet wettelijke taak)*

TIP: Stel bestuurlijke ambities vast op terrein van een betere informatiehuishouding.

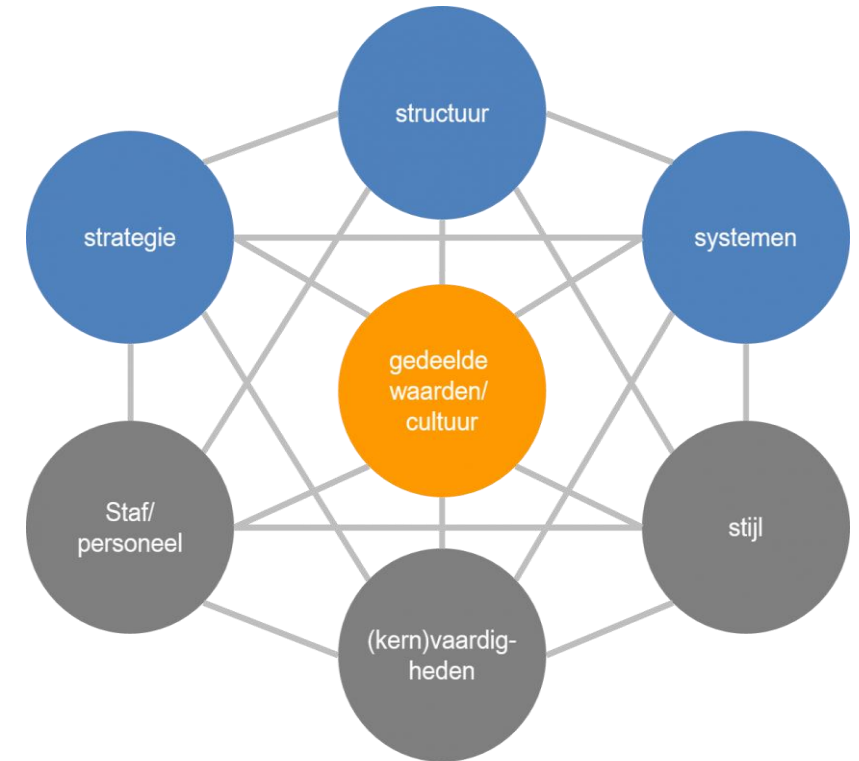
TIP: Leer actief van elkaar en zoek samenwerking op.

De weg naar een transparante gemeente is een integrale cultuur- en gedragsverandering

De uitdagingen raken politiek, bestuur en organisatie.

Het gaat om bewustwording, visieontwikkeling en cultuurverandering, uitwerkend naar sturing, werkprocessen, informatiehuishouding, financiën en menskracht.

Voorbeeldgedrag en rolmodellen helpen.

VRAGEN?

Algemeen

Gripopinformatie@vng.nl

Ambassadeurs wet open overheid

Bert Bouwmeester

bert.bouwmeester@vng.nl

Peter de Baat

peter.debaat@vng.nl